Universal Declaration of Human Rights - Baatonum

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR* in *Unicode* project, http://www.unicode.org/udhr.

Me tənun asaria ven adunia nəəsiabu

Garin tore

Nde mề ba doke mà təmbu kpuron bære ka ben asaria nerabu səəra tii məru ka gem wæbu ka sere si na ta tasa anduniaə,

Nde mề dunia soo tomba nì ki bu to nun asaria ka yeru sariru dooru doke sere ba n ye tusa n dera daa kam ya dabia ma ya duniagibu daakari seeya. Yen sona yé tonu kanamo n kpuro kere yera ù wa u n tii mo kpa ù gere yè u bwisika, u tamaa doke kpa ù narùrabu ka yaaru biru ko,

Nde mề yè ya kere yera tem mi ba wooda swii bu tɔnum asaria nɔni doke, n wa tirasi yu ku wii deema ù ka tii yina yen sɔ ba wii yoru diisiamɔ ka ba wii takaasi mɔ̀,

Nde mè yè ya kere yera bu nəəsina ka bu bərənu dam kɛ tem baa,

Nde mề tire te soo tem tom bè ba. Waa ONUN yigberu soo ba tonun asarian tii, win girima ka win bɛɛrɛ, ton duro ka ton kuron nɛrabu (goo kun goo kere) kpam naanɛ kua. Ma ba yii bu (swaa kpee) ko nɛ tombun waaru ta koo ka sosi, kpa bu waaru gosia doonoorugiru mi tii mora kon kpa,

Nde mề tem ka tem mề mu, yigberu duuwa me ka ONU ba mua bu ko mề ba koo ko bu ka tɔnun asaria ka win tii mɔrun tii tii girima doke,

Yè ya kere yera suam tem (tia) mè tonun asaria ka win tii morun swaa soo, n wa mè ba yii ba ne ba koo ko bu yè ko mam mam.

Menno boko ge, ga vorasia ga ne:

mɛ tɔnun asaria yen andunia nɔɔsia bi bu saawa, gaa ni bweseru baatere ka tem baamɛre mu kasu mu naa, n wa tɔmbu kpuro, sɔm ko yenu ka yigbɛnu kpuro, bà n tɔnun asaria nɔɔsia bi bwisika bu asaria girima dokebu ka tii mɔru wuu swaa daasia ka keu sɔɔsibu ka sere bwisi sosibu. Kpa bu ko mɛ̀ ba koo ko n wa kpurɛ kpurɛ ba aweren temɔ, bu girima doke bi ka tii mɔɔ te sua, kpa bu ka sɔm buru ko wuu si su waa yigbɛ te sɔɔn tɔmbun tii ka tem mɛ̀ ba mɔ min tɔmbu sɔɔ.

Damba 1

Ba təmbu kpuro marawa ba tii mə, ba nɛ, girima ka saria səɔ. Ba ra bwisiku, ba dasabu mə, ma n weene ba n waasinɛ mɛrobisiru səɔ.

Damba 2

Baawere ko kpi u sariaba ka tii moo ni ba kpara min baruka digoo kun tuko, bwesera, wasin gona, durowa, kurowa, politikin beragia, n kun me bwisikunu gana.

Yen biru, n n` kooro bu tem ka tem wunana politiki ka wooda swaa soo. Ka` da tem min di tonu yarima, mu tii monu mua, mu n` muɛ ro.

Tənu baawere u waarun saria mə ka tii məru, ka sere mɛ ba koo wii yina.

Damba 4

Ba ngoo yoru muama, bu sere wii dendi. Ba yoru diisiabu ka yoru muaba yina.

Damba 5

Ba ǹ goo takaasi mɔ̂, ba ǹ ma goo nɔni swaaru sɔɔsinɔ, bu sere goo nuku kɔsuru, ka sanani ka ma sere yè n ǹ weenɛ bu tɔn wundeko ni kuaa siimaa ko.

Damba 6

Baawere asaria mo yan kpuro bu wii tuburi ù n siribun tonu.

Damba 7

Təmbu kpuro ba newa woodan bera (swaa səə) n maa weene tii yina bi ba ko ka be yina, bun saa tia bu ku goo suu wuna, n da ma ba saria ye sara, bu ka wa bu be taki di ka bu be nəə kuuri be kpuro wooda ya ko be gane.

Damba 8

Tonu baawere u saria mo ù win tem siru ye feagiru faaba kana ma ba wi toraa swee yi soo wooda ya wi noo ka.

Damba 9

N n korə bu tənu yərasia, bu wii nua n kun me bu wii tem yara.

Damba 10

Tonu baawere u saria mo, naa nebu wolluyee, ù win mem gere bu noo dee dee samaan noni, kpa siri yeru te ta n gonnu ka yaa murenamo, tu wunana ù n gem mo, yè n win baa ka win tirasi, tora te ba ma wi waasi tà n gem, sirikobu bu asaria ko.

Damba 11

- 1. Tonu wi ba toraru waasi, ma ba ѝ gina ten see da noma tura, yen yero kun gina gee mo. Bà n koo wi siria n saria mo u goo kasu wi u koo ka wii yina.
- 2. N ѝ weenε bu tɔnu taarɛ wɛ yèn sɔ u gaanu kua n kun mɛ yèn sɔ u gaanu duari ni nu ѝ waa toraru ka asarian swaa sɔɔ, sanamɛ u ni kua Yen biru, n ѝ weenε bu yɛro taarɛ wɛ ya n kpaaru kere nde yè ba ko raa wii wɛ saa ye u tora.

Damba 12

Tənun waarun gari, win yenu win nəəsina ka win berusebu ya ngoo wa. Mena maa n nweene bu tənu beere biasia kam səə. Nweene asaria yu ka tənu yina ka kookoo si sa sia mi.

Damba 13

- 1. Tənu baawere u saria mə ù da mi u ki, kpa ù win yenu bani win temə.
- 2. Tonu baawere u saria mo ù tem gam n di see, ka da win tin tem, u koo ma kpi ù wure ù wuraa mi.

- 1. Bà n tənu takaasi mə, u saria mə ù waayeru kasu tem gam gia, kpa ù tem min baruka di.
- 2. Ba ǹ kpɛ bu asaria ye gbiisia ma ba seeda kua ba wa mà u torawa. N ǹ maa kooro bu asaria ye gbiisia ma win kookoosu kun saa dee dee n de mɛ yigbɛ baka te ONU ya yii.

Damba 15

- 1. Tonu baawaren sariawa u n saa tem gam tonu.
- 2. Ba 'n goo yinarimo u n saa tem gam tonu, bu sere wii yinari ù tem swɛyna.

Damba 16

- 1. Saa tonu saa gaa tura, ba ѝ bweseru garu, tem gam tondu, gusu no saaru garu suu wune, ton kuro ka ton duro ba saria mo bu suana kpa bu bibu ma. Ben saria va ne wa suanaan swaa soo.
- 2. Be ba ki bu suana sere bu gina noosina n kun tirasi.
- 3. Sa seewa sa tənun bweseru deemawa tem mi, bwese tera ta gbiiya n ma weenɛ bu ka tè yina.

Damba 17

- 1. Baawere, a, wi turowaa a be dabinaa, u kon win baa mowa.
- 2. Ba n kpe bu tənu win gaanu wərari ka dam.

Damba 18

Tənu baawere u ayeru mə: ù bwisiku nde mɛ u ki, u n dasabu mə, kpa ù gusunə sa; aye te ta dera u koo kpi ù gusunə saaru garu deri ù garu swii, nde mɛ u koo kpi ù gusunə saa wi turo, n kun mɛ sannu sannu, samaan wuswaaə n kun mɛ win beraə nde mɛ u ki.

Damba 19

Tonu baawere u saria mo ù gere me u wa, u kun nande, kpa ù gari ka dabaaru yè u nua tem pusi me u kpia ka mi u ki.

Damba 20

- 1. Tonu baawere saria mo ù menno ka yigberu kó ta kun naanaanu ganu mo.
- 2. 2. Ba ǹ goo tirasi mɔ̀ ù yigbɛru garu du.

Damba 21

- 1. Tonu baawere u saria mo ù win tem tombun wunanosu soo du ù n ki win tii tii, n kun mɛ ù somobu gabu wuba bé u ki bu wi wunana.
- 2. Tənu baawere koo kpi ù samaa səmburu (bature səmburu) ko, nde mɛ ba yen kpuna yii.
- 3. Me samaa ya yii mi soora tem dam mu tasa. Swaa ye soo ba ko n da tete to, taki sari, sanam ka sanam, tombu kpuron noni biru n kun me bokusao, bu ku goo tirasi ko u ka goo tete toowa.

Tonu baawere u saria mo u nom keru wa, mi win baa ya waa kpuro. Ka win tem kookari, ka mi noosina yè ya waa ka tem tukun dam, n wa win waaru tan girima mo.

Damba 23

- 1. Tonu baawere u saria mo ù som buru ko, ù gosi te u ki, ka ten yè ta mo n koo ka wi naawa keru wa somburu tà n ra yora gaso.
- 2. Təmbu kpuro, ba kəsia teeru mə bu mua saa ba ka səm bwese te eru mɔ́
- 3. Wi u səmburu mɔ̀ kpuro u saria mɔ ù kəriaru mua mɛ n weenɛ, sere tu wi win yɛnugibu turi mɛ ba kon ka waaru dimɔ dee dee, n koo koora buka be yina.
- 4. Tonu baawere u saria mo wi ka gabu bu som kowobun yigbe te ta ra ka be yine swii, kpa bu kpan yigbe merosu soo du si su ko nda ka be sune.

Damba 24

Tonu baawere u saria mo ù wɛra, u dwee, ù somburu ko u ku saka sarasia, kpa ù wɛraru ka kɔsiaru giru mau sanam ka sanam.

Damba 25

- 1. Tonu baawere u saria mo ù waaru diisina mɛ u koo ka win bwaa dobu, win bwɛ, ka win yenugibugia noori, nde dianun bera, yanu waayeru, dokotoro tim. Win somburu tà n yora, ù n bara ù n yɛmɔ kua, ka sere yè u mo yà n buera n kun ka win goru kiru, u saria mo nom kɛrun yigbɛru tu wii dera.
- 2. Yəəniru ka biru ta saria mə bu te nəəri gem gem. Kurə wi na ka kurə kpaaru mə win bibu, ka wi na n ka kurə kpaaru mə n bibu, be kpurə somi tee tera ba ko be ko.

Damba 26

- 1. Tonu baawere weene ù keu ko. Keu ya weene bu ye ko n kun ka gobi, n n man kere keu dii piibinugia. Kei dii piibinunkeu ya saa tirasi. Keu noman som meeribu gia ka gbankoko som meeribugia n weene bu n saa tombu kpurongia, saa ba ka yen saka tura.
- 2. Yè tonu kasu keu soo yera bwee dora, n wa tonum asaria ka win tiin morun noni dokebu bu dam sosi. Keu ya weene yu somi me noosina, suuru, ka kiru ta kon ka waa tem kpuro, bwese wuunu kpuro n kun me gusuno saarugibun mi. Kpa yu kpam yigbe baka te ba soka ONU somi ten wori soo mè ta koo ka sina seeru swii andunia soo.
- 3. Biin tundo ka biin mero ba ayeru mɔ bu ben bibu keu doke swaa yè ba ki sɔɔ.

Damba 27

- 1. Tənu baawere koo kpi, dwee bi təmba mɔ̀ ù bi du ma u ki, kpa ù bin baruba di. Tənu baawere koo kpi ù kasoo səɔ du kpa ù yen arufaani di.
- 2. N weene su ka tabu yari, n wa wi u kasoo mò (gaanun gəsiabun bera, tire yoran beran) ù yen arufaani di.

Damba 28

Tonu baawere u saria mo ù ko mε u koo ko, tombu soo ka tem tukumo, baayere ya n ka noo nε saria ka tii moo tèn gari ba kpara mi soo kpa tombu ka yè somburu ko.

- 1. Tənu, tirasi, səmbura, wi yiiye ù samaa kua domi mi səəra u ko win baayere siisia mɛ u ki.
- 2. Tonu à n asaria ka tii moru mo a n maa winsingia geriti, a n tii ye n wa goo ù ku ka googia menna kpa wuu gu ka sina see. Ba ne mi be tonun ayera yora, mi n dia googiru ta torua.
- 3. Saria be ka tii mɔɔ te, ye kpuro, ba ǹ ka yo səmburu mɔ̀ bunanam. Nde mɛ yigbɛ bakate ONU ya yii mɛsuma ba koo sua.

Damba 30

Yè ka yè ba yii tənun asarian bera mi baasi, kpunaa gaa ka kookoosu gasu maa sari, si ba koo tusia nɛnɛm, tem gam, bu ka saria ka tii məə te ba kpara mi kpeera - sia pai.